

ประโยค ป.ธ. ๙

แต่งไทยเป็นมคธ

127

สอบ วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๐๓

ความเป็นผู้รู้จักประมาณนั้น มีทางที่จะพึงพรรณนาได้หลายประการ เป็นกันว่า
 ความรู้จักประมาณในปัจจัยอันเกื้อกูลแก่ความเป็นอยู่ในกรณีกิจ ในการบริหารอรรถภาพ
 ในบุคคล และในธรรม ฯ เมื่อรวมกล่าว ความประกอบทุกอย่าง อันความรู้จักประมาณ
 เข้ากำกับอยู่ด้วยจึงจะสำเร็จผลด้วยดี ฯ ในที่นี้จักพรรณนาเฉพาะประการต้น พอเป็นตัวอย่าง
 ๖ ความรู้จักประมาณในปัจจัยอันเกื้อกูลแก่ความเป็นอยู่ ทางโดยกิจเป็น ๓ สถาน
 คือ การแสวงหา การได้มา และการใช้สอยอาศัย ฯ อันบุคคลผู้เกิดมาย่อมมีความจำเป็น
 ที่จะต้องอาศัยปัจจัยอันเกื้อกูลแก่ความเป็นอยู่ คือ อาหารที่จะยังชีวิตให้เป็นไป เครื่องปกปิด
 ร่างกายป้องกันความหนาวร้อน และสงวนไว้ซึ่งทริ ที่อยู่อาศัย และยานเป็นเครื่องบำบัด
 พยาธิ ปัจจัยเหล่านี้ จำเป็นต้องแสวงหาเพื่ออุปการะแก่ความสุข ฯ แต่การแสวงหา
 ถ้าบุคคลไม่รู้จักประมาณก็จะแสวงหาจนเกินขอบเขต เป็นไปในทางลบล้างกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน
 สมบัติของผู้อื่นบ้าง ในทางที่ไม่ชอบธรรมหรือไม่สมควรอย่างอื่น ๆ บ้าง อันนับเป็นการ
 แสวงหาไม่สมควร บัณฑิตมีพระพุทธเจ้าเป็นต้น ทิเคียนว่า เป็นการทำงานอันประกอบด้วยโทษ
 ไม่ยังความสุขใจให้เกิดแก่บุคคลผู้ประกอบ ฯ ความแสวงหาพ้นจากอาการเช่นนั้น
 เป็นไปด้วยความหมั่น ออกกำลังกายกำลังความคิดหรือกำลังทรัพย์ของตน นับถือกรรมสิทธิ์
 ในทรัพย์สินของคนอื่น ชื่อว่าแสวงหาชอบคฤ หรือถึงพร้อมแห่งความหมั่น บัณฑิต
 สรรเสริญว่า เป็นการทำงานไม่มีโทษ ให้สำเร็จประโยชน์แก่บุคคลผู้ประกอบด้วยดี ฯ แต่การ
 งานบางอย่างย่อมเหมาะแก่บุคคลบางคน ในท้องที่บางแห่ง ในกาลบางคราว ผู้ประกอบต้อง
 รู้จักประมาณ จึงจะเป็นผู้ทำเหมาะสม การงานที่ประกอบนั้น จึงจะสำเร็จผลไพบูล ฯ อนึ่ง
 รู้จักประมาณในการแสวงหาแล้วยังจะต้องรู้จักประมาณในการได้ ไม่เช่นนั้น ก็จะไม่รู้จัก

ยับยั้งในความใต้อันมีมาเอง แต่อาจเป็นบ่วงผูกคล้องที่จะจงให้ทำตามประสงค์ของผู้นำมา
 มอบให้ เช่นผู้เป็นใหญ่มีสถานะพอที่จะยังประโยชน์ให้สำเร็จแก่ผู้ที่ประสงค์ ย่อมจะมี
 บุคคลคอยห้อมล้อมเป็นบริวาร ค้ำช่วยปรารถนาดีก็มี ค้ำช่วยปรารถนาไม่ดีก็มี ๖ ผู้ห้อมล้อม
 ค้ำด้วยความเคารพนับถือในคุณสมบัติ มีความจงรักภักดี ยอมทนเป็นบริวาร ค้ำช่วยปรารถนา
 จะได้เป็นที่พึงพิงพำนักของตน ชื่อว่าปรารถนาดี ๖ ผู้ห้อมล้อมค้ำด้วยความปรารถนาเพียงเพื่อ
 ให้สำเร็จประโยชน์ที่ตนประสงค์ ชื่อว่าปรารถนาไม่ดี ๖ ก็และประเภทหลังนี้ มักจะมีกิริยา
 อាកารมารยาทลงให้หลงชวนให้เห็นว่าซื่อสัตย์ ยากที่จะเข้าใจความจริงได้ ฉะนั้น จึงต้อง
 เป็นผู้รู้จักประมาณในการได้ เมื่อมีผู้ใต้อันนำวัตถุสิ่งของมามอบให้ก็พึงพิจารณา ถ้าจะ
 เป็นทางถูกผูกคล้องไว้ ก็พึงยับยั้งอย่าเห็นแก่ความได้ ค้ำคิดเพียงว่านำมาให้เอง ไม่เป็นความ
 เสียหาย และข้อนั้นจะเป็นทางย่ำใจสนิทมากขึ้น จนถึงออกนอกหน้า ๖ เมื่อได้รับค้ำ
 ความรู้จักประมาณในการได้ ย่อมเป็นเบ้าจ้ำให้เกิดขึ้น ไม่เกิดความร้อนใจในภายหลัง ๖
 ทรัพย์ที่เกิดขึ้นมา ค้ำช่วยความรู้จักประมาณในการแสวงหา และรู้จักประมาณในการได้ ย่อมยัง
 ความสุขให้เกิดแก่ผู้เป็นเจ้าของ ๖ อนึ่ง โภคทรัพย์ที่ได้ชวนขายส่งสมชั้นไว้แล้ว ถ้าเป็นแต่
 เก็บไว้ ก็จะได้แต่เพียงความอึดใจเท่านั้น ต่อได้ใช้สรวຍบำรุงตนและคนที่ควรเลี้ยง
 จึงจะยังสุขให้ทั่ว ๖ แต่การจับจ่ายใช้สรวຍนั้น ต้องเป็นไปพอค้ำจึงจะสำเร็จประโยชน์ ๖
 ฉะนั้น ความรู้จักประมาณในการใช้จ่าย จึงจำเป็นในการที่จะยังทรัพย์ให้มออยู่ เพื่อยัง
 ความสุขให้ดำรงอยู่อย่างอันตลอดไป ๖

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมงพัก กับ ๑๕ นาที.